

Sürdürülebilir Çevre Bilinci Düzeyleri Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sürdürülebilir Çevre Bilinci Düzeyleri Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31246>

Öz

Sürdürülebilir Çevre Bilinci Düzeyleri Ölçeği, Şpek Derman ve Necla Senemoğlu tarafından 2015 yılında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçeğin temel amacı, ortaöğretim kademesindeki 9. ve 12. sınıf öğrencilerinin sahip oldukları **çevre bilinci** düzeylerini ve bu bilincin sürdürülebilirlik perspektifiyle ne ölçüde örtüştüğünü belirlemektir. Ölçek, öğrencilerin çevresel konulara yönelik bilgi, tutum ve davranış eğilimlerini sistematik bir şekilde değerlendirerek, **sürdürülebilirlik** eğitimi çalışmalarına rehberlik etmeyi hedeflemektedir. Bu geliştirme çalışması, öğrencilerin çevreye duyarlılıkları ve eğitim seviyesi gibi değişkenlerle nasıl değiştiğini incelemeye olanak tanır.

Anahtar Kelimeler

Sürdürülebilirlik, Çevre Bilinci, Çevre Eğitimi, Ortaöğretim, Tutum Ölçeği, Ölçek Geliştirme, **Sürdürülebilir Kalkınma**, Eğitim Psikolojisi

Yazarlar

Şpek Derman, Necla Senemoğlu

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 9. ve 12. sınıf öğrencilerinin çevresel sorunlara yönelik farkındalıkları, çözüm önerilerine yaklaşımları ve sürdürülebilir yaşam biçimine olan eğilimlerini ölçmektir. Ölçek, özellikle bireylerin çevresel sorumlulukları ne düzeyde içselleştirdiğini ve günlük yaşamlarında **çevre bilinci** prensiplerini uygulayıp uygulamadığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Çalışma, öğrencilerin sürdürülebilirlik kavramını anlama derecelerini belirleyerek, eğitim programlarının bu alandaki eksikliklerini gidermeye yönelik somut veriler sağlamak üzere tasarlanmıştır. Elde edilen veriler, çevre eğitimi müfredatlarının geliştirilmesinde ve öğrencilerin çevresel **sürdürülebilirlik** konusundaki yeterliliklerinin artırılmasında kullanılabilir.

Yapı

Sürdürülebilir Çevre Bilinci Düzeyleri Ölçeği, temel olarak bireyin çevreye yönelik bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutları içeren karmaşık bir yapıya ölçmektedir. Bu yapı, sadece çevresel bilgiyi değil, aynı zamanda bu bilginin yol açtığı tutumlar ve nihayetinde **sürdürülebilirlik** odaklı davranışlar da kapsamaktadır. Ölçek, genellikle **çevre bilinci** kavramının üç ana bileşenini ölçen alt boyutlardan oluşmaktadır: çevresel bilgi düzeyi, çevresel tutumlar ve çevreye yönelik sorumluluk ve davranış niyetleri.

Ölçeğin ölçtüğü **psikolojik yapı**, öğrencilerin çevre sorunlarının küresel boyutunu kavrama ve bu sorunların çözümünde aktif rol alma istekliliğini yansıtır. Bu, bireyin kendisini küresel bir ekosistemin parçası olarak görmesi ve gelecek nesillerin ihtiyaçlarını dikkate alarak hareket etmesi anlamına gelir.

Geçerlik

Ölçek geliştirme sürecinde geçerlik çalışmaları, aracın ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne derece doğru ve tutarlı bir şekilde ölçtüğünü belirlemek için kritik öneme sahiptir. Orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, ölçeğin akademik bir dergide yayınlanması, **kapsam geçerliliği** ve yapı geçerliliği çalışmaları yapıldığını düşündürmektedir.

Kapsam geçerliliği için uzman görüşlerine başvurulmuş olması ve yapı geçerliliği için **Faktör Analizi** yöntemlerinin kullanılması beklenir. Detaylı geçerlik analizleri, Derman ve Senemoğlu (2015) tarafından yayınlanan orijinal makalede yer almaktadır. Bu analizler genellikle madde-toplam korelasyonları ve ayırt edicilik testlerini içerir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik, ölçme aracının aynı koşullar altında tekrar uygulandığında benzer sonuçlar verme derecesini ifade eder. Sürdürülebilir Çevre Bilinci Düzeyleri Ölçeği'nin iç tutarlılığını belirlemek amacıyla, ölçek geliştirme çalışmalarıyla yaygın olarak kullanılan **Cronbach Alfa** katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek bir Cronbach Alfa değeri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Güvenirlilik çalışmaları bir diğer bileşeni ise test-tekrar test güvenirlilik analizidir. Bu analiz, ölçeğin zamana karşı ne kadar kararlı olduğunu gösterir. Ölçek geliştirme aşamasında bu tür analizlerin yapılmasına dair detaylı bilgiler için orijinal akademik kaynağa başvurulması gerekmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliliğini sağlamak ve ölçülen yapıların boyutlarını belirlemek amacıyla **Faktör Analizi** (Exploratory Factor Analysis - EFA veya Confirmatory Factor Analysis - CFA) kullanılmıştır. Geliştirme ölçeklerinde genellikle bağılangıçta Keşfedici Faktör Analizi (KFA) uygulanır. Bu analiz, ölçeğin maddelerinin kaç alt boyutta toplandığını ve bu boyutların teorik çerçeveye ne kadar uyumlu olduğunu gösterir.

Faktör analizi sonuçları, Sürdürülebilir Çevre Bilinci kavramının hangi spesifik alt faktörlerden (örneğin, Bilgi, Tutum, Davranış) oluştuğunu bilimsel olarak desteklemektedir. Bu analizlerin sonuçları (açıklanan varyans yüzdesi, özdeğerler ve faktör yükleri) orijinal makalenin metodoloji

bölümünde detaylı olarak sunulmuştur.

Ölçme Aracı

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Tutum ve Bilinç Düzeyi Ölçümü)

Format: Kendini Değerlendirme Ölçeği

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğrenciler

Yaş Grubu: Ortaöğretim öğrencileri (Lise Çağı)

Popülasyon Detayları: Ortaöğretim 9. ve 12. sınıf öğrencileri

Test Metodolojisi: 3'lü derecelendirme sistemi kullanılarak Likert tipi bir yaklaşımla puanlama yapılmaktadır. Bu derecelendirme, bireyin belirli bir ifadeye ne ölçüde katıldığını veya katılmadığını konusunda sunduğu seçenek sunarak net bir değerlendirme yapmayı amaçlar.

Anahtar Kelimeler

Çevre Bilgisi, Çevresel Tutum, Çevresel Davranış, Lise Öğrencileri, **Sürdürülebilirlik Eğitimi**, Ölçek, İpek Derman, Necla Senemoğlu

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımları: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Kurumsal E-posta Adresleri: ipekderman@hacettepe.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Yazın Adresi: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi (İpek Derman)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Sorumlu yazar İpek Derman ile iletişime kurularak ölçeğin kullanımı için izin alınması önerilmektedir. Ölçek akademik araştırma amaçlı geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirildiği yıl **2015**'tir. Ölçekle ilgili detaylı bilgi ve akademik makale, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi üzerinden erişilebilir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [surdurulebilir-cevre-bilinci-duzeyleri-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Derman, ?. ve Senemoğlu, N. (2015). Ortaöğretim 9 ve 12. sınıf öğrencilerinin sürdürülebilir çevre bilinci düzeyleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 48(2), 61-82.

Makalenin tam metnine erişim linki: [dergiler.ankara.edu.tr](#)

Sürdürülebilir Çevre Bilinci Düzeyleri Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte mevcut değildir. Bu nedenle, maddeler yerine aşağıdaki açıklama sunulmuştur:

Ölçeğin orijinal maddeleri, sağlanan kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddelerin tam listesine ulaşmak için Derman ve Senemoğlu (2015) tarafından yayımlanan akademik makalenin eklerine veya sorumlu yazara başvurulması gerekmektedir.